

ЕКОНОМІКА

УДК 330.339.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-15-1>**Вишне夫ська О.М.**доктор економічних наук, професор,
амбасадор,Публічна організація Compagnie Cordial,
Льовен, Королівство Бельгія.ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1996-4590>**ГЛОБАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ
У РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Невизначеність у сфері торговельної політики, уповільнення темпів та сфер співпраці, скорочення інвестування, непередбачуваність, спонукають до перебудови формату взаємовідносин, зниження рівня протистояння між учасниками світового ринку. Існує потреба у трансформації співпраці, визначенні альтернативних моделей, так як ізоляція, локалізація й фрагментація, можуть суттєво уповільнити розвиток світової економіки, можливості глобального партнерства. Інклюзивна співпраця може забезпечити трансформацію взаємовідносин, знизити рівень невизначеності. Реалізація співпраці передбачає: підвищення рівня довіри, толерантність, дипломатію, взаємоповагу, компроміс, раціональність рішень, врахування ментальних особливостей й культурних цінностей. Архітектура безпеки світу ґрунтується на глобальних можливостях, які можуть бути забезпечені через передбачуваність майбутнього, справедливі торговельні взаємовідносини.

Ключові слова: глобалізація, деглобалізація, діалог, дипломатія, довіра, ізоляція, інклюзивність, імпа́кт-інвестування, лідерство, локалізація, партнерство, фрагментація.

Vyshnevskia Olga

Public organisation Compagnie Cordial, Leuven, Belgium

**GLOBAL OPPORTUNITIES AND PRIORITIES
IN THE DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY**

Uncertainty in trade policy, slowing down of international cooperation, reduced investment and unpredictability in the future development of the global economy necessitate a restructuring of relations and a reduction in confrontation between participants in the global market. Global processes aimed at expanding free trade between participants, cooperation within the World Trade Organisation, and international cooperation in trade and other areas are showing steady signs of slowing down. Opportunities and joint initiatives are limited by geopolitical confrontation, which has led to increased confrontation and global markets. The coordination and rationality of joint decisions must be complemented by effective dialogue, which will ensure positive trends in the development of the global economy and strengthen the positions of global market participants, neutralise threats and expand global opportunities. There is a need to transform cooperation and identify alternative models for further interaction, as deglobalisation, isolation, localisation and fragmentation can significantly slow down the further development of the global economy and opportunities in various areas of global partnership. Global opportunities in world development should be directed towards development and progress, ensuring a fair, sustainable and innovation-oriented future. International cooperation and a focus on global (sustainable) results will make it possible to balance interests in the political, socio-economic, environmental, and technical-technological spheres, which, as a result, will contribute to the development of the global economy not on the basis of ultimatums and protectionism, but with regard to the equal opportunities of all participants in the global market. Inclusive cooperation can transform relationships and reduce uncertainty, including in the trade sector. Increasing trust and tolerance, fulfilling not only formal obligations but also mutual respect and compromise, neutralising irrationality, taking into account the mental characteristics and cultural values of the parties, diplomacy, reducing confrontation and focusing cooperation on a common result are the pressing needs of the modern world. The architecture of world security is based on global opportunities and prospects that can only be ensured through predictability of the future and fair trade relations.

Keywords: globalisation, deglobalisation, dialogue, diplomacy, trust, isolation, inclusiveness, impact investing, leadership, localisation, partnership, fragmentation.

Постановка проблеми. Глобальні процеси, які були орієнтовані на розширення вільної торгівлі між учасниками, співпраця у межах Світової Організації Торгівлі, міжнародне співробітництво у торговельній та інших сферах, мають стійкі тренди до уповільнення. Можливості та спільні ініціативи обмежені геополітичним протистоянням, яке призвело до посилення конфронтації та світових ринках. Орієнтація на стійкі тенденції у зростанні світової економіки обмежена загрозами, які поси-

лилися через торговельні тарифи США та відповідні зворотні заходи від інших учасників світового ринку.

Світовий Банк прогнозує повільне зростання світової економіки, однією із причин визначено торговельні тарифи США. Зростання світової економіки у поточному році прогнозується на рівні 2,3 %, що на 0,4% менше ніж прогнозувалося на початку 2025 року. Експерти зазначають, що загострення торговельного протистояння вплинуло на інвестиційну довіру та обсяги споживання. При

цьому не прогнозується глобальної рецесії, ймовірність її настання оцінюють менш ніж у 10 відсотків. Експертами Світового банку не змінено прогноз для Китаю, так як держава має достатню фінансову стабільність, щоб витримати значні виклики глобальної політичної невизначеності. Зниження перспектив економічного розвитку відмічається для Японії, держав ЄС та США [1].

Очікування від глобального партнерства змінилися потребою у трансформації співпраці та визначенні альтернативних моделей взаємодії на глобальному ринку. Уповільнення глобальної інтеграції у різних сферах діяльності – деглобалізація, ізоляція, локалізація та фрагментація, можуть суттєво уповільнити подальший розвиток світової економіки, що посилює глобальні ризики та обмежує можливості гарантування безпекового простору.

Зосередження держав лише на національних інтересах та відмова від участі у глобальних проєктах може суттєво посилити протистояння та сформувані критичну ситуацію у сфері міжнародної торгівлі, реалізації глобальних проєктів та ініціатив. Деглобалізація направлена на захист внутрішнього ринку та самозабезпечення, що у довгостроковій перспективі може спонукати до ізоляції, економічної стагнації та техніко-технологічного уповільнення, що буде мати негативні наслідки, у тому числі у сфері забезпечення безпеки суспільства та добробуту населення.

Отже, глобальні можливості світу визначаються геополітичними чинниками, а посилення міжнародної співпраці залежить від взаємоузгодженості та інтересів сторін. Актуальним залишається питання щодо визначення балансу інтересів, оптимального співвідношення між глобальною інтеграцією та національними інтересами. Глобальні можливості та пріоритети у розвитку світової економіки залежать від політики основних учасників світового ринку та рішень, які будуть визначати перспективи у сфері міжнародного партнерства, у тому числі за участі Світової Організації Торгівлі, а не лише через двосторонні торговельні угоди, як це відбувається зараз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна невизначеність у сфері міжнародної співпраці, прогнози щодо фрагментації й ізоляції, конкуренції між торговельними блоками (об'єднаннями) держав світу, боргове навантаження, ускладнення міжнародної логістики, потребують перебудовання й трансформації взаємовідносин та визначення зрозумілих й справедливих умов міжнародної взаємодії.

Так, Крайнер А. досліджуючи ринки з високою невизначеністю, робить акценти на пріоритетності системної торгівлі, яка ґрунтується на реакції на ринок, а не на передбаченні. Автор зазначає, що фінансові ринки непередбачувані за своєю суттю. Автор сформував тренд-фоловінг (trend following) на противагу традиційним прогнозам і аналітичним моделям, як найефективніший підхід, та розробив власну систему, яка автоматизує процес прийняття рішень, зменшує емоційний вплив та сприяє довгостроковим результатам. Автор робить акцент на потребі працювати з невизначеністю та сприймати її як норму [2]. Родрік Д. визначає необхідність запровадження більш гнучкої глобальної системи. Досліджуючи глобалізацію автор виділяє певні суперечності, які полягають у тому, що складно одночасно прагнути демократії, національного самовизначення та економічної глобалізації [3].

У своїх роботах Фріден Дж. підкреслює, що економічну політику визначають конкретні зацікавлені групи,

а не просто ідеї або відповідна ідеологія. Економічна політика є боротьбою між групами, які виграють або програють від відповідних рішень, у тому числі від запровадження мит або від девальвації валюти [4]. Гілпін Р. у своїх працях підтримує теорію гегемонії стабільності. В історичному контексті США взяли на себе цю роль після другої світової війни, створення Бреттон-Вудської системи, Міжнародного Валютного Фонду, Світового Банку. Автор вважає, що масштаби й значення економічної глобалізації сильно перебільшені, а національна політика та внутрішня економіка є основними визначальними чинниками економічних справ [5].

Тріфін Р. сформулював економічний парадокс «Ефект Тріфіна», який описує конфлікт інтересів, який виникає за умови, коли національна валюта однієї держави використовується у світі, як глобальна резервна валюта. Сформульований парадокс – є фундаментальною суперечністю, яка виникає між національними інтересами держави-емітента та світовими вимогами до цієї валюти. Для достатності резервної валюти у сфері міжнародної торгівлі, держава-емітент повинна мати дефіцит поточного рахунку, витратити більше ніж виробляє та направляти валюту у інші держави світу. Автором визначено, що у короткостроковій перспективі подібний підхід використовується для підтримки ліквідності світової фінансової системи. Але у довгостроковій перспективі, це може призвести до зниження рівня довіри та негативних фінансових проявів, у тому числі до фінансових криз [6].

Бреммер І. у своїх працях зазначає, що різноманітні політичні та економічні цінності G20 призвели до глобального глухого кута. «Тепер, коли так багато викликів виходять за межі кордонів – від стабільності світової економіки та зміни клімату до кібератак, тероризму та безпеки продовольства та води – потреба в міжнародній співпраці ще ніколи не була більшою» [7].

У своїх працях Хадсон М. досліджує фінансові системи, економічну нерівність, проводить аналіз боргів. Автор розглядає борг, як інструмент експлуатації, нагромадження боргів провокує соціальну та економічну деградацію. Автор критично відноситься до діяльності Міжнародного Валютного Фонду, так як вважає, що це призводить до перетворення суверенних держав на боржників [8]. Сакс Дж. був одним із ініціаторів формування Цілей сталого розвитку ООН, він просуває ідею сталого розвитку як збалансованого підходу між економічним ростом, екологічною стійкістю та соціальною справедливістю. Автор констатує: «Світ може досягти сталого розвитку лише завдяки сміливій та перспективній співпраці у глобальному масштабі. За сучасних умов імператив мирної співпраці є важливішим, ніж будь-коли» [9].

Отже, існує потреба у визначенні пріоритетних напрямів подальшого розвитку світової економіки та обґрунтуванні глобальних можливостей з метою мінімізації загроз й нівелювання ризиків, які можуть мати системний та непередбачуваний характер. Важливою складовою подальшого розвитку світової економіки залишається баланс інтересів, який дозволить забезпечити передбачуваність майбутнього та довіру між учасниками світового ринку, глобальні можливості та оптимістичні прогнози, у тому числі у торговельній сфері. Дискусійність питання полягає у перспективах розвитку світової економіки, які можуть бути обмежені геополітичним чинником.

Формулювання цілей статті (постановка проблеми). Метою дослідження авторки є оцінка глобальних

можливостей та пріоритетів у розвитку світової економіки з огляду на невизначеність у торговельній сфері та уповільнення темпів й масштабів глобального співробітництва, визначення інклюзивних підходів та пріоритетів у розширенні можливостей співпраці, використання імпакт-інвестування з урахуванням глобальних потреб, орієнтації на сталий розвиток. Трансформація взаємовідносин, розширення сфер партнерства, зниження рівня невизначеності у різних сферах взаємодії на глобальному рівні є вимогою часу, що сприятиме розвитку світової економіки, а не посиленню протиріч між учасниками.

Методи дослідження. Авторкою під час дослідження використано емпіричні, теоретичні, історичні методи дослідження. Використання методів спостереження, опису та узагальнення дозволило проаналізувати ситуацію й сформулювати результати дослідження, виявити глобальні можливості та пріоритети у подальшому розвитку світової економіки з огляду на трансформацію взаємовідносин, використання дієвих механізмів взаємодії на засадах інклюзивності, а не ексклюзивності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Невизначеність у сфері торговельної політики, зниження рівня довіри між учасниками світового ринку та обсягів інвестування, інфляційні процеси та посилення геополітичної конкуренції не сприяють розширенню сфер міжнародної співпраці. «Ефект Тріфіна» залишається актуальним, так як головною резервною валютою світу є долар США, а сучасні тенденції щодо невизначеності у торговельній політиці посилюють протиріччя та фрагментацію світової економіки. Підтримка глобальної ліквідності долара вимагає від США експортувати валюту через торгівлю або борги. США продовжують фінансувати торговельний та бюджетний дефіцит, що підвищує рівень боргових зобов'язань, які скуповують інші держави, у тому числі Китай. При цьому питання щодо торговельного протистояння між США та Китаєм залишається невирішеним, Китай продовжує розширювати можливості власної фінансової системи. Подібна ситуація суттєво підвищує системні ризики та потребує вирішення з огляду на глобальну безпеку світу. Лідерство однієї зі сторін глобального світу призводить до посилення конфронтації та обмеження можливостей у подальшому розвитку світової економіки. Лідерство надає можливість підвищити інтерес інших учасників світового ринку та інтенсивність запровадження заходів, які спонукають до підвищення конкурентоспроможності сфер та галузей економіки. Але лідерство не повинно ґрунтуватися на ультиматумах та посиленні торговельного протистояння, так як інші сторони конфлікту реалізують зворотні заходи й конфлікт посилюється. Ситуація у поточному році свідчить, що кожний з учасників торговельного протистояння, через тарифи США, намагається знайти власну відповідь та можливості, які направлені на захист національних економік. Суттєву роль у визначенні пріоритетних зворотних заходів грають історичні чинники, так як довготривалі партнерські взаємовідносини потребують узгодженості дій через високий рівень залежності у різних сферах та галузях економіки між державами. І навпаки, якщо рівень залежності не є критичним, держави погоджуються на нові торговельні умови та намагаються адаптуватися до них. Взаємоузгодженість та раціональність спільних рішень повинна бути доповнена результативним діалогом, що дозволить забезпечити позитивні тренди у розвитку світової економіки та посилити позиції учасників

світового ринку, нейтралізувати загрози та розширити глобальні можливості.

Отже, глобальні можливості у розвитку світу повинні бути направлені на розвиток та прогрес, забезпечення справедливого, сталого та інноваційно-орієнтованого майбутнього. Міжнародне співробітництво та орієнтація на глобальний (сталий) результат дозволить врегулювати інтереси у політичній, соціально-економічній, екологічній та техніко-технологічній сферах, що, як слідство, сприятиме розвитку світової економіки не на засадах ультиматумів та протекціонізму, а з огляду на рівні можливості усіх учасників світового ринку. Трансформація взаємовідносин між учасниками на глобальному рівні може бути орієнтована на основні пріоритетні напрями, які пов'язані із необхідністю вирішення актуальних питань людства. До пріоритетних напрямів міжнародного співробітництва у забезпеченні розвитку світу, захисту інтересів усіх учасників, розвитку світової економіки доцільно віднести:

1. Геополітична співпраця та трансформація підходів у дипломатії (використання адаптованих підходів до врегулювання конфліктів, результативна взаємодія, розвиток міжкультурного діалогу на засадах толерантності та поваги між учасниками, обмеження впливу геополітики на торговельні взаємовідносини між учасниками світового ринку, доступ та довіра до міжнародних фінансових систем);

2. Торговельна співпраця та трансформація підходів у взаємодії між учасниками світового ринку на засадах справедливої торгівлі (обмеження впливу геополітичного чинника на торговельні взаємовідносини між учасниками, використання підходів вільної торгівлі за участі Світової Організації Торгівлі, виконання торговельних зобов'язань та правил міжнародної торгівлі, обмеження використання ультиматумів та погроз у взаємодії між учасниками, забезпечення доступу до світового ринку усіх учасників на умовах вільної конкуренції, розширення можливостей у реалізації спільних ініціатив та створення «зон вільної торгівлі», забезпечення передбачуваності та раціональності рішень у торговельній сфері, підвищення рівня довіри між учасниками, підвищення рівня довіри до платіжних систем та валют);

3. Техніко-технологічна співпраця та трансформація підходів у реалізації спільних глобальних проєктів, які орієнтовані на забезпечення сталого розвитку світу (розширення спільних проєктів та ініціатив у сфері штучного інтелекту та робототехніки, розширення можливостей використання квантових технологій, посилення співпраці у сфері біотехнологій та генної інженерії, проведення спільних космічних досліджень та захисту планети, підвищення рівня відповідальності та орієнтація на виконання зобов'язань, довіру між учасниками);

4. Інфраструктурна співпраця та трансформація глобальної логістичної мережі (розширення спільних проєктів у сфері логістики, спільне використання транспортних потоків та можливостей, впровадження інтегрованих технологій у сфері логістики, забезпечення доступу до основних ресурсів (вода, їжа, енергія), сприяння доступу до транспортних мереж та портової інфраструктури з метою реалізації соціальних й гуманітарних ініціатив та місій, розширення сфер взаємодії у «зеленій» трансформації);

5. Співпраця у сфері сталого розвитку з урахуванням Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй (забезпечення виконання зобов'язань учасниками у сфері сталого розвитку, забезпечення подальшої реалізації

проектів та ініціатив з відновлювальної енергетики, збереження біорізноманіття, використання еколого-орієнтованих технологій, ощадливе ведення сільського господарства, розширення проектів та ініціатив зі зменшення шкідливих викидів та управління відходами, співпраця у сфері циркулярної економіки, розширення ринку «зелених», «соціальних» та «стійких» облігацій – механізм імпаکت-інвестування);

6. Співпраця у сфері цифрових технологій та трансформація взаємовідносин з огляду на необхідність гарантування інформаційної безпеки (розширення співпраці у сфері цифровізації й діджиталізації, реалізація спільних проектів та ініціатив у сфері цифрової економіки, адаптація до змін та створення можливостей до розширення компетентностей майбутнього, кібербезпека, захист персональних даних та державних систем);

7. Співпраця у сфері розвитку людського капіталу та трансформація взаємовідносин між стейкхолдерами (розширення спільних проектів та ініціатив у сфері цифрової освіти, освіти дорослих, забезпечення можливостей та доступу до освіти, реалізація проектів, які спрямовані на захист прав людини та забезпечення базових потреб для життя (їжа, вода, доступ до медицини та освіти), використання спільних ініціатив для реалізації проектів у сфері психологічної підтримки та забезпечення добробуту, профілактики хвороб, реалізація освітніх проектів з метою підвищення рівня освіченості дітей та дорослого населення);

8. Співпраця у сфері соціальних інновацій та трансформація взаємовідносин у сфері гуманітарних місій та ініціатив (реалізація спільних проектів у соціальній сфері, розширення можливостей доступу до житла й розширення інфраструктурних проектів, забезпечення участі громад у прийнятті рішень та орієнтація та потреби громад (проекти, які реалізує ПРООН), вирішення спірних питань та забезпечення можливостей у реалізації гуманітарних місій). Найбільшої актуальності набуває питання з огляду на катастрофічний рівень харчової нестачі та голод у Газі, Ємені, Судані, Південному Судані, Малі, Гаїті та інших державах світу, які відчувають суттєвий або гострий дефіцит продовольства;

9. Інклюзивна співпраця (партнерство), яке орієнтоване на трансформацію взаємовідносин та зниження рівні невизначеності у різних сферах взаємодії на глобальному рівні (підвищення рівні довіри та толерантність між учасниками світового ринку, виконання не лише формальних обов'язків, а й взаємоповага та компроміс, нейтралізації ірраціональності у взаємодії між учасниками, врахування ментальних особливостей та культурних цінностей сторін, перебудова моделі співпраці – діалогова співпраця через культуру довіри, дипломатії та взаємоповаги, зниження рівня конфронтації та орієнтація співпраці на захист життя та забезпечення добробуту людей, збереження планети).

Глобальні можливості та подальший розвиток світової економіки повинні базуватися на інклюзивності, а не ексклюзивності одного або декількох учасників, які займають позиції лідерів на світовому ринку. Кожен з учасників повинен мати справедливі умови співпраці, а реалізація спільних глобальних ініціатив дозволить посилити їхню роль та результативність. При цьому інвестування проектів та ініціатив може відбуватися з використанням соціально-відповідального підходу, який дозволяє сконцентрувати зусилля учасників на актуальних питаннях сьогодення.

Соціально-відповідальне інвестування або імпакт-інвестування – це інвестиції компаній або організацій з наміром зробити внесок у позитивний соціальний або екологічний вплив, а також отримати фінансову віддачу. Це практика пошуку інвестицій, які оптимізують безпосередньо мету, а не інвестиційний прибуток. Наміром імпакт-інвестування є досягнення соціальних або екологічних цілей через внесок інвестора у досягнення намічених цілей. Імпакт-інвестиції пов'язують наміри інвесторів та їхній внесок у покращення соціальних та екологічних умов [10].

Обсяги імпакт-інвестування зростають, що свідчить про результативність використання подібного механізму взаємодії між учасниками та намірами, які орієнтовані на отримання соціальних та екологічних вигід. Ринок «зелених», «соціальних» та «стійких» облігацій зростає за обсягом та спектром структури інвестицій: цільові облігації для проектів із позитивним соціальним впливом; стійкі облігації або облігації сталого розвитку; облігації, які прив'язані до сталого розвитку або облігації загального призначення.

«Зелені», «соціальні», «стійкі» облігації є відносно новим механізмом імпакт-інвестування, це облігації з цільовим призначенням, які визначають типи витрат, які підлягають фінансуванню за рахунок надходжень від облігацій. Імпакт-інвестування з використанням облігацій можливе за умови, якщо інвестор купує облігації з наміром отримати позитивний вплив. Емітент вимірює та звітує перед інвестором про вплив, який безпосередньо пов'язаний із коштами, які залучені з використанням облігацій. Подібні облігації торгуються з нижчою прибутковістю, ніж аналогічні звичайні облігації, оскільки їхня доступність є обмеженою [11].

Використання імпакт-інвестування може виступати дієвим механізмом залучення коштів у спільні проекти на ініціативи, які пов'язані із намірами, орієнтованими на сталий розвиток.

Глобальний масштаб випуску облігацій сталого розвитку у 2024 році становив 206,3 млрд доларів США, що на 31% більше, ніж у попередньому році. Це зростання, переважно, відбувається за рахунок банків розвитку у різних державах світу, обсяг випуску яких склав 86,2 млрд доларів США, що становить 42 відсотки. Світовий банк є найбільшим у світі емітентом облігацій сталого розвитку, загальний обсяг випуску яких становить 54,3 млрд доларів США, а сукупний обсяг випуску перевищує 300 млрд доларів США [11].

Відповідно до Звіту Ініціативи щодо кліматичних облігацій основними чинниками у розвитку ринку облігацій сталого розвитку у поточному році визначено: впровадження плану переходу, що сприятиме розвитку ринку (скорочення викидів вуглецю для кожної держави було збільшено порівняно із попереднім періодом); розширення ініціатив у розвитку відновлювальної енергетики, фінансова підтримка проектів через випуск облігацій сталого розвитку; покращення сумісності політики у різних державах світу, запровадження нових стандартів, розширення сфер взаємодії у галузях промисловості; рамковий план облігацій сталого розвитку включатиме адаптацію до зміни клімату та стійкість до критеріїв залучення коштів, визначення пріоритетних видів діяльності для емітентів; розширення можливостей «зеленого» страхування, сприяння зменшенню ризиків для інвесторів через механізми страхування [12]. Розширення ініціатив

й подальший розвиток ринку облігацій сталого розвитку дозволяє збільшити обсяг фінансування проєктів та розширює партнерство у сфері сталого розвитку між державами світу. Подібне партнерство орієнтоване на спільний результат, розширення глобальних можливостей та реалізацію Цілей сталого розвитку, що є позитивним трендом у сфері міжнародної співпраці.

Європа є найбільшим у світі ринком ринку сталих облігацій, обсяг випуску якого у 2024 році склав 475 мільярдів доларів, що становить 45% від загального обсягу. Азіатсько-Тихоокеанський регіон (26%) та Північна Америка (16%) посідають друге та третє місця відповідно. Основними валютами для глобальних сталих ринку облігацій є євро (39%) та долар США (30%), на які припадає майже 70% від загального обсягу. Китайський юань (7%) та фунт стерлінгів (4%) також займають високі позиції [11]. Європейські держави на національному рівні розширюють можливості використання механізмів імпаکت-інвестування.

Так, Швейцарія будує міцний фундамент у сфері сталого фінансування, управління капіталом та освітньої досконалості з метою стати провідним світовим центром імпакт-інвестування, тим самим мобілізуючи капітал та досвід для масштабування рішень, що сприяють досягненню Цілей сталого розвитку [13].

Імпакт-інвестування перетинається з пов'язаними термінами та означає інвестиції, які мають позитивний, вимірюваний соціальний та екологічний вплив поряд з фінансовою віддачею. Воно стосується інвестиційної діяльності, заснованої на цінностях, що дозволяє ширшому колу бізнес-структур та венчурних фондів створювати позитивний вплив, одночасно досягаючи своїх фінансових цілей [14]. Механізми імпакт-інвестування можуть застосовуватися з метою розширення глобального співробітництва та реалізації актуальних ініціатив, які орієнтовані на отримання відповідних національних та глобальних вигід, розширення можливостей у подальшому розвитку. Це механізми поєднання позитивного соціального та екологічного впливу на глобальний розвиток та відповідних фінансових вигід для учасників. Ринок імпакт-інвестування розширюється, у тому числі за рахунок держав Азії, Африки, Латинської Америки, зростання обсягів і темпів реалізації інфраструктурних проєктів, ініціатив у соціальній та екологічній сферах. Ринок імпакт-інвестицій надає необхідне фінансування для вирішення найнагальніших глобальних проблем у таких секторах, як: енергетика, мікрофінансування, охорона здоров'я, стале сільське господарство, інфраструктура, житло тощо [15]. Основні підходи у сфері імпакт-інвестування узагальнено авторкою у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні підходи імпакт-інвестування, пріоритетні напрями реалізації та глобальні можливості

Підходи	Напрями реалізації*	Пріоритетні глобальні можливості
Фонди імпакт-інвестування.	Залучення інвестиційних коштів та використання у реалізації проєктів з соціальною та екологічною місією. Фінансування проєктів у сфері «зеленої» економіки, соціального підприємництва, медицини та освітній сфері.	Розширення ринків імпакт-інвестування, у тому числі за рахунок інфраструктурних соціально-орієнтованих проєктів у африканських та азійських державах, державах Латинської Америки. Розширення тематичних фондів, діяльність яких орієнтована на реалізацію проєктів у сфері сталого розвитку. Розширення можливостей для оцінки та управління соціального й екологічного впливу інвестицій, позитивних та негативних наслідків, розширення бізнес-стратегій та максимізації позитивного впливу (вплив вимірювання та управління – Impact Measurement and Management, IMM).
Соціальні облігації.	Випуск цінних паперів, кошти від продажу яких спрямовуються на соціальні проєкти та ініціативи у сфері будівництва доступного житла, освітні програми, розвиток сфери охорони здоров'я. Реалізація проєктів відбувається через державно-приватне партнерство, інвестори фінансують проєкти, держава виплачує прибуток лише у разі досягнення соціально-орієнтованого результату.	Орієнтація на кліматичні ініціативи та розширення взаємодії у реалізації проєктів у технологічній та аграрній сферах. Реалізація освітніх програм та формування відповідних компетентностей для сфери імпакт-інвестування. Розширення ринку торговельного імпаکت (верифікація, оцінка та торгівля соціальними результатами). Розширення сфер використання штучного інтелекту, у тому числі для оцінки кліматичних ризиків та прогнозування. Розширення сфер використання блокчейн (прозорість, довіра, ефективність систем вимірювання).
Прямі інвестиції у соціальні підприємства.	Приватні інвестори, венчурні фонди фінансують бізнес-проєкти, які поєднують соціальну місію із прибутковістю.	
Інвестиції з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських критеріїв – ESG.	Інвестування компаній, які орієнтовані на реалізацію проєктів та ініціатив у сфері сталого розвитку, на засадах принципів сталого розвитку. Відповідно до критеріїв – ESG (Environmental, Social, Governance).	
Краудфандингові платформи імпакт-інвестування.	Інвестування соціальних та екологічних ініціатив через онлайн-платформи, мікрокредитування. Фінансування проєктів та стартапів, які орієнтовані на сталий розвиток.	
Мікрофінансування.	Використання мікропозик, малих кредитів для населення або малому бізнесу. Орієнтація на держави та регіони, які розвиваються, мають обмежений доступ до традиційного банкінгу.	
Грантове співфінансування.	Використання грантових проєктів для стимулювання приватних інвесторів та мінімізації ризиків. Комбінація грантів від донорів, урядів держав, міжнародних організацій, фондів.	

*UMAЕF (Western NIS Enterprise Fund), UNDP (Impact Investing Ecosystem in Ukraine), Impact Hub Odesa, UFuture – учасники, які використовують механізми імпакт-інвестування в Україні.

Omidyar Network, LeapFrog Investments, Acumen, Mirova – учасники, які використовують механізми імпакт-інвестування у світі. Глобальні ініціативи (GIIN, UNICEF) – глобальні мережі імпакт-інвестування.

Джерело: узагальнено авторкою з використанням [14–17]

Сучасні процеси, у тому числі у торговельній сфері, характеризуються високим рівнем невизначеності, тенденцій у розвитку мають повільний тренд або негативні тенденції. Оптимістичні прогнози у розвитку світової економіки ґрунтуються на визначенні балансу між глобальними інтересами й можливостями, національними інтересами світових лідерів (США та Китай). Орієнтація на глобальне співробітництво та визначення кола спільних рішень у вирішенні складних геополітичних, економічних та соціальних питань, залежить від конструктивності подальшого діалогу між учасниками. Використання механізмів імпаکت-інвестування та розширення сфер взаємодії дозволить забезпечити подальшу реалізацію проєктів та ініціатив, які мають соціально-орієнтований та екологічний напрям. Співпраця у реалізації глобальних ініціатив, виконання зобов'язань та дотримання домовленостей, дозволить забезпечити результативність співпраці та посилити позиції усіх учасників на світовому ринку, а не лише позиції держав-лідерів.

Висновки. Глобальні можливості та пріоритети у розвитку світової економіки повинні бути орієнтовані на спільні можливості та ініціативи, а не лише на національні інтереси окремих учасників світового ринку. Трансформаційні процеси є реаліями сьогодення, інклюзивний підхід та розширення обсягів та темпів співпраці, використання імпакт-інвестування, сприятиме посиленню позицій учасників та глобальних перспектив у розвитку світу. Глобальні можливості повинні бути орієнтовані на розвиток сфер та галузей світової економіки, за умови забезпечення справедливого та інноваційно-орієнтованого майбутнього. Трансформаційні процеси повинні бути орієнтовані на пріоритетні напрями, які пов'язані із необхідністю вирішення актуальних питань людства, продовольчу безпеку, добробут та безпеку. Глобальні можливості у розвитку світової економіки ґрунтуються на перспективах, які можуть

мати держави, регіони, бізнес-структури, інвестори, суспільство, за умови ефективної адаптації до змін, результативного партнерства, довіри та передбачуваності майбутнього. Фрагментація, на противагу глобалізації, може створити суттєві перешкоди у торговельній сфері, обмежити міграцію робочої сили та спільну розробку технологій, реалізацію глобальних ініціатив, які орієнтовані на забезпечення сталого розвитку та зменшення системних ризиків. Імпакт-інвестування може виступати об'єднуючим чинником у спільній реалізації глобальних проєктів на ініціатив, які орієнтовані на сталий розвиток та спонукати до розширення сфер взаємодії та результативного партнерства.

Довгострокові прогнози у розвитку світової економіки мають більш песимістичний, ніж оптимістичний характер, але уповільнення темпів розвитку національних економік держав-лідерів, спонукатиме до визначення кола раціональних рішень, балансу інтересів між учасниками та орієнтації на справедливі умови співпраці на глобальному рівні. Подібний підхід буде виступати вимушеною необхідністю, так як лише через трансформацію взаємовідносин на глобальному рівні та орієнтацію на глобальні пріоритети, можна забезпечити перспективи майбутнього та безпеку глобального суспільства.

Передбачуване майбутнє дозволить посилити довіру інвесторів, підвищити стійкість глобальної фінансової системи, розширити сфери партнерства, забезпечити розвиток сфер й галузей світової економіки, розвиток логістичної інфраструктури, змінити формат зовнішньої торгівлі та стійкість домовленостей, сформувати передумови до нових торгових ініціатив між учасниками. Лідерство окремих держав, їхніх об'єднань та регіонів світу повинно виступати стимулом до розширення можливостей вільної конкуренції та розвитку, а не обмежуючим чинником через геополітичні амбіції окремих учасників світового ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Світовий банк прогнозує найгірше десятиліття для економічного зростання з 60-х років. URL: <https://fintechinsider.com.ua/svitoviy-bank-prognozuje-najgirshe-desyatylittya-dlya-ekonomichnogo-zrostannya-z-60-h-rokiv/> (дата звернення: 06.08.2025).
2. Krainer A. Mastering Uncertainty in Commodities Trading: Generating Sustainable Profits in Forex, Commodities and Financial Markets Through Trend Following. Equilibrium, 2016. 208 p.
3. Rodrik D. The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy. New York and London: W.W. Norton, 2011. 368 p.
4. Frieden Jeffry. Global Capitalism: Its Fall and Rise in the Twentieth Century. W.W. Norton, 2006. 556 p.
5. Triffin R. Gold and the Dollar Crisis: The Future of Convertibility. Yale University Press, 1960. 195 p.
6. Gilpin R. Global political economy: understanding the international economic order / Robert Gilpin with the assistance of Jean M. Gilpin. Princeton University Press, 2001. 423 p.
7. Bremmer I. Every Nation for Itself: Winners and Losers in a G-Zero World. Portfolio Penguin, 2012. 229 p.
8. Hudson M. The Destiny of Civilization: Finance Capitalism, Industrial Capitalism or Socialism. Istel, 2022. 354 p.
9. Sachs J. The Ages of Globalization: Geography, Technology, and Institutions. Columbia University Press, 2020. 280 p.
10. Глобальний ринок імпакт-інвестицій та потенціал до зростання в Україні. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/23-05-22-2/> (дата звернення: 10.08.2025).
11. Climate Bond Initiative Releases 2024 Global Sustainable Bond Market Report URL: <https://www.todayesg.com/cbi-2024-global-sustainable-bond-market-report/> (дата звернення: 02.08.2025).
12. Climate Bond Initiative Releases 2025 Sustainable Bond Market Outlook. URL: <https://www.todayesg.com/cbi-releases-2025-sustainable-bond-market-outlook/> (дата звернення: 11.08.2025).
13. Swiss Platform for Impact Investing (SPII) URL: <https://www.sustainablefinance.ch/en/our-activities/swiss-platform-impact-investing.html> (дата звернення: 12.08.2025).
14. How to Launch an Impact Investing Platform for Crowdfunding Projects. URL: <https://lenderkit.com/blog/start-impact-investing-platform/> (дата звернення: 12.08.2025).
15. What you need to know about impact investing. URL: <https://thegiin.org/publication/post/about-impact-investing/> (дата звернення: 12.08.2025).
16. ESG (Environmental, Social & Governance). URL: <https://www.element61.be/en/competence/esg-environmental-social-governance> (дата звернення: 12.08.2025).
17. The 17 Goals. United Nations. URL: https://sdgs.un.org/goals?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 12.08.2025).

REFERENCES

1. Svitovyi bank prohnozuie naihrshe desiatylittia dlia ekonomichnoho zrostannia z 60-kh rokiv. Available at: <https://fintechinsider.com.ua/svitovyi-bank-prohnozuye-najgirshe-desyatylittia-dlya-ekonomichnogo-zrostannia-z-60-h-rokiv/> (accessed August 6, 2025). (in Ukrainian).
2. Krainer A. (2016) *Mastering Uncertainty in Commodities Trading: Generating Sustainable Profits in Forex, Commodities and Financial Markets Through Trend Following*. Equilibrium, 208 p.
3. Rodrik D. (2011) *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York and London: W.W. Norton, 368 p.
4. Frieden Jeffry. (2006) *Global Capitalism: Its Fall and Rise in the Twentieth Century*. W.W. Norton, 556 p.
5. Triffin R. (1960) *Gold and the Dollar Crisis: The Future of Convertibility*. Yale University Press, 195 p.
6. Gilpin R. (2001) *Global political economy: understanding the international economic order* / Robert Gilpin with the assistance of Jean M. Gilpin. Princeton University Press, 423 p.
7. Bremmer I. (2012) *Every Nation for Itself: Winners and Losers in a G-Zero World*. Portfolio Penguin, 229 p.
8. Hudson M. (2022) *The Destiny of Civilization: Finance Capitalism, Industrial Capitalism or Socialism*. Istel, 354 p.
9. Sachs J. (2020) *The Ages of Globalization: Geography, Technology, and Institutions*. Columbia University Press, 280 p.
10. Hlobalnyi rynek impakt-investytsii ta potentsial do zrostannia v Ukraini. Available at: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/23-05-22-2/> (accessed August 10, 2025). (in Ukrainian)
11. Climate Bond Initiative Releases 2024 Global Sustainable Bond Market Report Available at: <https://www.todayesg.com/cbi-2024-global-sustainable-bond-market-report/> (accessed August 2, 2025).
12. Climate Bond Initiative Releases 2025 Sustainable Bond Market Outlook. Available at: <https://www.todayesg.com/cbi-releases-2025-sustainable-bond-market-outlook/> (accessed August 11, 2025).
13. Swiss Platform for Impact Investing (SPII) Available at: <https://www.sustainablefinance.ch/en/our-activities/swiss-platform-impact-investing.html> (accessed August 12, 2025).
14. How to Launch an Impact Investing Platform for Crowdfunding Projects. Available at: <https://lenderkit.com/blog/start-impact-investing-platform/> (accessed August 12, 2025).
15. What you need to know about impact investing. Available at: <https://thegiin.org/publication/post/about-impact-investing/> (accessed August 12, 2025).
16. ESG (Environmental, Social & Governance). Available at: <https://www.element61.be/en/competence/esg-environmental-social-governance> (accessed August 12, 2025).
17. The 17 Goals. United Nations. Available at: https://sdgs.un.org/goals?utm_source=chatgpt.com (accessed August 12, 2025).

Стаття надійшла: 13.08.2025

Стаття прийнята: 19.09.2025

Стаття опублікована: 24.09.2025